

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5507]-1001

M.A. (I Semester) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY

(Compulsory Paper)

(Classical Sociological Tradition)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words :[10]
  - (a) Describe the historical background of emergence of Sociology.
  - (b) Explain the Marxian theory of Alienation.
2. Answer any *one* of the following questions within **250** words :[10]
  - (a) Discuss the limitations of classical theory with reference to gender and race.
  - (b) Explain Marx's theory of Class Struggle.
3. Answer any *one* of the following questions within **250** words :[10]
  - (a) Discuss Weber's contribution to methodology of Sociology.
  - (b) Explain Durkheim's theory of Division of Labour.
4. Answer any *one* of the following questions within **250** words :[10]
  - (a) Discuss Weber's theory of Protestant Ethics and Spirit of Capitalism.
  - (b) Discuss Durkheim's theory of Suicide.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (1) Superstructure
- (2) Dialectical Materialism
- (3) Modernity
- (4) Sacred and Profane.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

- (1) समाजशास्त्राच्या उदयाच्या ऐतिहासिक पार्श्वभूमीचे वर्णन करा.
- (2) मार्क्स यांचा परात्मता सिद्धांत स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

- (1) लिंगभाव आणि वंश यांच्या संदर्भात अभिजात सिद्धांताच्या मर्यादांची चर्चा करा.
- (2) मार्क्स यांचा वर्गसंघर्ष सिद्धांत स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

- (1) समाजशास्त्राच्या पद्धतीशास्त्राला वेबर यांनी दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.
- (2) डुरखीम यांचा श्रम विभाजनाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]

- (1) वेबर यांच्या प्रोटेस्टंट नीतितत्वे आणि भांडवलशाहीचा उदय या सिद्धांताची चर्चा करा.
- (2) डुरखीम यांच्या आत्महत्या सिद्धांताची चर्चा करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा : [10]

- (1) अधीसंरचना (इमला)
- (2) द्वंद्वात्मक भौतिकवाद
- (3) आधुनिकता
- (4) पवित्र आणि निष्पवित्र.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5507]-1002

M.A. (First Semester) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY

Compulsory Paper (SC-02)

(Sociology of India)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions with in **250** words : [10]
  - (i) Critically examine the formation of Sociology in India.
  - (ii) Discuss on Sociology from the marginal partners.
2. Answer any *one* of the following questions with in **250** words : [10]
  - (i) Critically evaluate the contribution of A. R. Desai to dialectical perspective.
  - (ii) Explain M. N. Srinivas' structural-functional approach to study Indian society.
3. Answer any *one* of the following questions with in **250** words : [10]
  - (i) Describe caste and class as a form of social stratification in India.
  - (ii) Explain the household Vs. family debate in detail.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions with in **250** words : [10]

- (i) Elaborate the debates on modernity in India.
- (ii) Discuss the features and sources of tradition in India.

5. Write notes on any *two* of the following with in **100** words each : [10]

- (i) Crisis in Indian Sociology
- (ii) Indological Perspective
- (iii) Changes in gender based social stratification
- (iv) Meaning and types of kinship

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

- (i) भारतीय समाजशास्त्राच्या जडणघडणीचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.
- (ii) परिघावरील भागीदारांच्या दृष्टिकोनातून समाजशास्त्रावर चर्चा करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

- (i) द्विधात्मक दृष्टिकोनाला ए.आर. देसाई यांनी दिलेल्या योगदानाचे चिकित्सात्मक मूल्यमापन करा.
- (ii) भारतीय समाजाच्या अभ्यासातील एम.एन. श्रीनिवास यांच्या संरचनात्मक-प्रकार्यवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]
- (i) भारतीय सामाजिक स्तरीकरणाचा एक प्रकार म्हणून जात आणि वर्ग यांचे वर्णन करा.
- (ii) घरगृहस्थी आणि कुटुंब यांच्यातील विवाद सविस्तर स्पष्ट करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]
- (i) भारतातील आधुनिकतेवरील विवाद विशद करा.
- (ii) भारतातील परंपरेची वैशिष्ट्ये आणि उगमसाधनांची चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात टीपा लिहा : [10]
- (i) भारतीय समाजशास्त्रापुढील अरिष्टे
- (ii) भारतशास्त्रीय दृष्टिकोन
- (iii) लिंगभावाधिष्ठित सामाजिक स्तरीकरणामधील बदल
- (iv) नातेसंबंधाचे अर्थ आणि प्रकार.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5507]-1003

M.A. (I Semester) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY

(Optional Paper SO-01)

(Agrarian Society in India)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
  - (1) Critically examine the agrarian society in India.
  - (2) Explain functional approach to study peasant society.
2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
  - (1) Describe feudalism as one of the stage of development of agrarian society.
  - (2) Explain the Asiatic mode of production.
3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
  - (1) Discuss on Panchayati Raj and decentralization of power.
  - (2) Analyse the impact of green revolution on agrarian society.
4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
  - (1) Write on Telangana and Teebhaga agrarian movements.
  - (2) Explain the impact of globalization on agrarian society.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following within **100** words each : [10]

- (1) Feminist approach to study peasant society
- (2) Colonial land settlement
- (3) MGNREGS
- (4) Swabhimani Shetkari Sangthana.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

- (1) भारतीय कृषक समाजाचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.
- (2) कृषक समाजाच्या अभ्यास करण्यासाठी वापरला जाणारा कार्यवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

- (1) कृषि समाजाच्या विकासाचा एक टप्पा म्हणून सरंजामशाही व्यवस्थेचे वर्णन करा.
- (2) आशियाची उत्पादन पद्धती स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

- (1) पंचायत राज्य आणि सत्तेच्या विकेंद्रीकरणाची चर्चा करा.
- (2) कृषि समाजावरील हरित क्रांतीच्या परिणामांचे विश्लेषण करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]

- (1) तेलंगणा आणि तिभागा कृषिवल चळवळीवर लिहा.
- (2) कृषि समाजावरील जागतिकीकरणाचा प्रभाव स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर 100 शब्दात थोडक्यात टिपा लिहा : [10]

- (1) कृषक समाजाच्या अभ्यास करण्यासाठी वापरला जाणारा स्त्रीवादी दृष्टिकोन
- (2) वसाहतवादी जमीन धारणा
- (3) महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजना
- (4) स्वाभिमान शेतकरी संघटना.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—4

Seat No.	
-------------	--

[5507]-1004

M.A. (Part-I) (First Semester) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY

(SO-02 : SOCIAL MOVEMENTS)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

Instructions to the candidates:

I) All questions are compulsory.

II) Figures to the right indicate full marks.

1) Answer any one of the following questions with 250 words. (10)

a) Define social movement; delineate the characteristics of social movement.

b) Discuss the roll of social movements in the practice of democratic state
in Independent India.

2) Answer any one of the following questions with 250 words. (10)

a) Critically evaluate the structural-functional theory of social movement.

b) Critically evaluate new social movement theory.

P.T.O.

3) Answer any one of the following questions with 250 words. (10)

- a) Discuss the peasant movement in India with reference to ideology and leadership.
- b) Discuss the women's movement in India with reference to ideology and leadership

4) Answer any one of the following questions with 250 words. (10)

- a) Discuss the role of civil society in social movement with reference to Jan Lokpal Bill.
- b) Discuss the impact and challenges of globalization for social movements in democratic states.

5. Write short notes on any two of the following within 100 words each. (10)

- a) Types of social movement on the base of objectives.
- b) Ideological base of Dalit movement in India.
- c) Marxist approach to the study of social movement.
- d) Issues of citizenship in social movements in India.

SO: 02 – Social Movements

(2013 pattern)

(मराठी रुपांतर)

वेळ: ३ तास

एकूण गुण: ५०

सूचना – १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न १. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे २५० शब्दांत उत्तर लिहा. (१०)

अ) सामाजिक चळवळीची व्याख्या देऊन सामाजिक चळवळीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) स्वतंत्र भारतातील लोकशाही राज्याच्या वाटचालीतील सामाजिक चळवळींच्या

भूमिकेची चर्चा करा.

प्रश्न २. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे २५० शब्दांत उत्तर लिहा. (१०)

अ) सामाजिक चळवळीच्या संरचनात्मक-प्रकार्यवादी सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण करा.

ब) नवीन सामाजिक चळवळ सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न ३. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे २५० शब्दांत उत्तर लिहा. (१०)

अ) विचारप्रणाली आणि नेतृत्वाच्या संदर्भात शेतकरी चळवळीची चर्चा करा.

ब) विचारप्रणाली आणि नेतृत्वाच्या संदर्भात भारतातील स्त्री चळवळीची चर्चा करा..

प्रश्न ४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे २५० शब्दांत उत्तर लिहा. (१०)

अ) जन लोकपाल बिलाचा संदर्भ घेऊन नागरी समाजाच्या सामाजिक चळवळीतील

भूमिकेची चर्चा करा.

ब) लोकशाही राज्यातील सामाजिक चळवळींवरील जागतिकीकरणाच्या परिणामांची

आणि आव्हानांची चर्चा करा.

प्रश्न ५. खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर १०० शब्दांत टीपा लिहा. (१०)

अ) उद्दिष्टांच्या आधारे सामाजिक चळवळींचे प्रकार.

ब) भारतातील दलित चळवळीचा विचारप्रणाली आधार .

क) सामाजिक चळवळीच्या अभ्यासाचा मार्क्सवादी दृष्टिकोन.

ड) भारतातील सामाजिक चळवळींमधील नागरिकत्वाचे प्रश्न.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	
-------------	--

[5507]-1005

M.A. (Part-I) (I Sem.) EXAMINATION, 2019
SOCIOLOGY
(SO-03 : Political Sociology)
(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

- N.B. :—** (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Answer any one of the following within 250 words [10]

- a) Critically evaluate Neo-Marxists' contribution to political sociology.
- b) Discuss how classical sociologists have defined State.

Q.2 Answer any one of the following within 250 words [10]

- a) Discuss how globalization is enhancing inequality in every sphere of social life.
- b) Explain the Hindutva ideology and its impact on Indian politics.

Q.3 Answer any one of the following within 250 words [10]

- a) Discuss the challenges globalization poses to social movements.
- b) Evaluate role of civil society in contemporary Indian society.

Q.4 Answer any one of the following within 250 words [10]

- a) Elaborate upon Foucault's views on knowledge as power.
- b) Explain issues related to caste and gender in Indian politics.

Q.5 Write any two short notes on the following in 100 words [10]

- a) Citizenship issues
- b) Sociological definition of authority
- c) Pluralist approach to State
- d) Mandal Commission

P.T.O.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न १) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे २५० शब्दांत उत्तर लिहा.

[१०]

अ) राजकीय समाजशास्त्राला नव-मार्क्सवाद्यांनी दिलेल्या योगदानाचे टीकात्मक मूल्यमापन करा.

ब) अभिजात समाजशास्त्रज्ञांनी राज्याची व्याख्या कशी केली आहे याची चर्चा करा.

प्रश्न २) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे २५० शब्दांत उत्तर लिहा.

[१०]

अ) जागतिकीकरणामुळे समाजजीवनाच्या प्रत्येक क्षेत्रात विषमता कशी वाढली आहे याची चर्चा करा.

ब) हिंदुत्व विचारसरणी म्हणजे काय ते सांगून तिचा भारतीय राजकारणावरील प्रभाव स्पष्ट करा.

प्रश्न ३) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे २५० शब्दांत उत्तर लिहा.

[१०]

अ) सामाजिक चळवळीपुढे जागतिकीकरणाने उभ्या केलेल्या आव्हानांची चर्चा करा.

ब) समकालीन भारतीय समाजामध्ये नागरी समाजाच्या (Civil Society) भूमिकेचे मूल्यमापन करा.

प्रश्न ४) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे २५० शब्दांत उत्तर लिहा.

[१०]

अ) फुको यांच्या 'ज्ञान हीच सत्ता' यासंबंधी विचारांचे स्पष्टीकरण द्या.

ब) भारतीय राजकारणामधील जात आणि लिंगभाव संबंधी प्रश्न स्पष्ट करा.

प्रश्न ५) खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर १०० शब्दांत टीपा लिहा.

[१०]

अ) नागरिकत्वाचे प्रश्न

ब) अधिकाराची समाजशास्त्रीय व्याख्या

क) राज्याचा बहुलतावादी सिद्धांत

ड) मंडल आयोग

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5507]-1006

M.A. (I Semester) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY

(Optional Paper)

(SO-4 : Sociology Of Maharashtra : Culture and Society)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words :[10]
  - (a) Explain the impact of Satyashodhak Movement in Maharashtra.
  - (b) Describe the contemporary issues in Maharashtra.
2. Answer any *one* of the following questions within **250** words :[10]
  - (a) Discuss the Ambadkarite movement in Maharashtra.
  - (b) Discuss issues of Farmer's suicide in Maharashtra.
3. Answer any *one* of the following questions within **250** words :[10]
  - (a) Discuss Girangaon working class movement in Maharashtra.
  - (b) Explain the Non-Brahmin movement in Maharashtra.
4. Answer any *one* of the following questions within **250** words :[10]
  - (a) Explain the Sanyukta Maharashtra movement.
  - (b) Discuss the issues of Displacement with examples.

P.T.O.

5. Write notes on any *two* of the following within **100** words each : [10]

- (a) Womens Education
- (b) OBC Politics in Maharashtra
- (c) Ethnic Nationalism–Shivsena
- (d) Sex Ratio.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
  - (अ) महाराष्ट्रातील सत्यशोधक चळवळीचा प्रभाव स्पष्ट करा.
  - (ब) महाराष्ट्रातील समकालीन प्रश्नांचे वर्णन करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
  - (अ) महाराष्ट्रातील आंबेडकरवादी चळवळीची चर्चा करा.
  - (ब) महाराष्ट्रातील शेतकरी आत्महत्या प्रश्नाविषयी चर्चा करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
  - (अ) महाराष्ट्रातील गिरणगाव कामगार चळवळीबद्दल चर्चा करा.
  - (ब) महाराष्ट्रातील ब्राह्मणेतर चळवळ स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]

(अ) संयुक्त महाराष्ट्र चळवळ स्पष्ट करा.

(ब) विस्थापनाच्या प्रश्नाविषयी उदाहरणांसह चर्चा करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा : [10]

(अ) महिलांचे शिक्षण

(ब) महाराष्ट्रातील इतर मागासवर्गीय राजकारण

(क) वांशिक राष्ट्रवाद-शिवसेना

(ड) लिंग गुणोत्तर प्रमाण.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	
-------------	--

[5507]-2001

M.A. (II Sem.) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY

(SC-03 : Introduction to Sociological Theories)

(Compulsory Paper)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1. Answer any one of the following questions within 250 words. (10)

a) Discuss Levi-Strauss' contribution to structuralism.

b) Explain Radcliff Brown's perspective on social structure.

Q.2. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

a) Discuss Robert Merton's critique of three essential postulates in functional analysis.

b) Critically evaluate Parsons' contribution to sociological theory.

Q.3. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

a) Critically evaluates C. W. Mills' contribution to conflict theory.

b) Critically evaluate Dahrendorf's contribution to conflict theory.

Q.4. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

a) Critically evaluate Alfred Schutz's contribution to phenomenology.

b) Discuss Goffman's contribution to ethnomethodology.

P.T.O.

Q.5. Write any two short notes on the following within 100 words (10)

- a) Neo-functionalism
- b) Malinowski's functionalism
- c) Berger's concept of social reality
- d) Garfinkel's perspective on ethnomethodology

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न १) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर २५० शब्दांत लिहा. (10)

- अ) लेवी-स्ट्रोस यांनी संरचनात्मकवादाला दिलेले योगदान स्पष्ट करा.
- ब) सामाजिक संरचनेवरील रेडक्लिफ ब्राऊन यांचा परीप्रेक्ष स्पष्ट करा.

प्रश्न २) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर २५० शब्दांत लिहा. (10)

- अ) प्रत्यक्षवादी विश्लेषणातील तीन मूलभूत गृहीततत्वांवरील मर्टन यांच्या टीकेची चर्चा करा.
- ब) समाजशास्त्रीय सिद्धांतातील पार्सन्स यांनी दिलेल्या योगदानाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न ३) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर २५० शब्दांत लिहा. (10)

- अ) सी. डब्लू. मिल्स यांच्या संघर्ष सिद्धांतावरील योगदानाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- ब) राल्फ डेव्हेनडार्फ यांच्या संघर्ष सिद्धांतावरील योगदानाचे टीकात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न ४) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर २५० शब्दांत लिहा. (10)

- अ) शुटझ यांनी प्रघटनाशास्त्राला दिलेल्या योगदानाचे टीकात्मक परीक्षण करा.
- ब) गॉफमन यांनी लोकपद्धतीशास्त्राला दिलेल्या योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न ५) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टीपा प्रत्येकी १०० शब्दांत लिहा. (10)

- अ) नवप्रकार्यवाद
- ब) मलीनोवास्की यांचा प्रकार्यवाद
- क) बर्जर यांची सामाजिक वास्तवाची संकल्पना
- ड) गारफिंकल यांचा लोकपद्धतीशास्त्र परीप्रेक्ष

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
---------------------	--

[5507]-2002

M.A. (II Sem.) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY

(Compulsory Paper)

(SC-04 : Methodology of Social Research)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

- N. B.—1. All questions are compulsory
2. Figures to the right indicate full marks

Q.1. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

1. State Comte's notion of Positivism with its prominent characteristics.
2. What is research ethics? Elaborate various ethics in social research.

Q.2. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

1. Examine the critical views of Ethnomethodology on Positivism.
2. What is Feminist methodology? How Feminist methodology rejects positivism?

Q.3. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

1. What is social survey? What are the characteristics of social survey?
2. Define Content Analysis. What are the prominent characteristics of Content Analysis as a quantitative method of social research?

Q.4. Answer any one of the following questions within 250 words

1. State the differences between quantitative and qualitative research methods.
2. Discuss Case Study as a strategy of qualitative research.

P.T.O.

Q. 5. Write any two short notes on the following within 100 words

(10)

1. Triangulation
2. Characteristics of Hermeneutical Perspective
3. Vienna Circle's Positivism
4. Limitations of Quantitative methodology

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा.

(10)

- अ) कॉम्ट यांची प्रत्यक्षवादाची संकल्पना आणि प्रत्यक्षवादाची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ब) संशोधनाची नितीतत्वे म्हणजे काय? सामाजिक संशोधनातील विविध नितीतत्वे विशद करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा.

(10)

- अ) प्रत्यक्षवादावरील लोकअभ्यासपद्धतीच्या टीकात्मक विचारांचे परीक्षण करा.
- ब) स्त्रीवादी अभ्यासपद्धती म्हणजे काय? स्त्रीवादी अभ्यासपद्धती प्रत्यक्षवादाला कशी नाकारते?

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा.

(10)

- अ) सामाजिक सर्वेक्षण म्हणजे काय? सामाजिक सर्वेक्षणाची वैशिष्ट्ये कोणती?
- ब) आशय विश्लेषणाची व्याख्या करा. सामाजिक संशोधनातील संख्यात्मक अभ्यासपद्धतीचे एक तंत्र म्हणून आशय विश्लेषणाची वैशिष्ट्ये कोणती?

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा.

(10)

- अ) संख्यात्मक आणि गुणात्मक अभ्यासपद्धतीतील फरक स्पष्ट करा.
- ब) गुणात्मक अभ्यासपद्धतीचे एक तंत्र म्हणून व्यष्टी अध्ययन पद्धतीची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.

(10)

अ) त्रिकोणीकरण

ब) अर्थनिर्वाचनात्मक दृष्टीकोनाची वैशिष्ट्ये

क) व्हिएन्ना सर्कलचा प्रत्यक्षवाद

ड) संख्यात्मक अभ्यासपद्धतीच्या मर्यादा

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	
-------------	--

[5507]-2003

M.A. (Part I) (II Sem.) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY

(Optional Paper)

(SO-05 : Sociology of Education)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

Q.1. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

1 Explain Parson's inputs in sociology of education .

2 Elaborate Mahatma Gandhi's views on education .

Q.2. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

1 Explain John Holt's philosophy of education .

2 Critically evaluate impact of globalization on education in India.

Q.3. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

1 Elaborate Bourdieu's contribution to Sociology of education.

2 Discuss Ivan Illich's idea of de-schooling.

Q.4. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

1 Discuss issues of inequality in education in India.

2 Describe various educational policies in Independent India.

Q. 5. Write any two short notes on the following within 100 words (10)

1 Nationalist on education

2 Educational provisions for tribe

3 Childlabour and education

4 Meaning of Alternative education

P.T.O.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा.

(10)

अ) पार्सन्सचे शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील योगदान विशद करा.

ब) म. गांधीचे शिक्षणावरील विचार स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा.

(10)

अ) जॉन हॉल्डचे शिक्षणाचे तत्वज्ञान विशद करा.

ब) भारतातील शिक्षणावर जागतिकीकरणाच्या परिणामांचे चिकित्सक परिक्षण करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा.

(10)

अ) शिक्षणाच्या समाजशास्त्रातील बोद्यूचे योगदान विशद करा.

ब) इव्हान इलीच यांच्या निर्विद्यालयीकरण (De-Schooling) संकल्पनेवर चर्चा करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा.

(10)

अ) भारतातील शिक्षणामधील विषमतेच्या प्रश्नावर चर्चा करा.

ब) स्वातंत्र्योत्तर भारतातील विविध शैक्षणिक धोरणांचे वर्णन करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.

(10)

अ) राष्ट्रवादींचे शिक्षणविषयक विचार

ब) आदिवासींसाठीच्या शैक्षणिक तरतुदी

क) बालकामगार आणि शिक्षण

ड) पर्यायी शिक्षणाचा अर्थ

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5507]-2004

M.A. (Second Semester) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY

(Optional Paper)

SO-06 : Sociology of Media

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
  - (i) Critically evaluate the history of media in India.
  - (ii) Examine the critical points in semiotic analysis as a form of textual analysis.
2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
  - (i) Explain in brief the emergence of satellite television and its impact on the content of television.
  - (ii) Examine how media creates digital divide in the society.
3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
  - (i) Discuss the portrayal of terrorism in transnational cinema.
  - (ii) Describe the methods used in audience research.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

- (i) Elaborate the importance of diaspora cinema.
- (ii) Critically examine the state policies on media.

5. Write short notes on any *two* of the following within **100** words each : [10]

- (i) Concept of mass media
- (ii) Note on discourse analysis
- (iii) Fundamentalism in Indian television
- (iv) Importance of ideology in media.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

- (i) भारतातील प्रसार माध्यमांच्या इतिहासाचे चिकित्सक मूल्यमापन करा.
- (ii) संहितेच्या विश्लेषणामधील चिन्ह मीमांसाशास्त्रीय विश्लेषण या पद्धतीतील महत्त्वाच्या मुद्द्यांचे परीक्षण करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]

- (i) उपग्रहीय दूरचित्रवाणीचा उदय थोडक्यात स्पष्ट करून त्याचा आशयावरील परीणाम सांगा.
- (ii) समाजामध्ये प्रसार माध्यमे डिजिटल भेद कसा तयार करतात याचे परीक्षण करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
- (i) राष्ट्रातीत चित्रपटामधील दहशतवादाच्या चित्रणावर चर्चा करा.
- (ii) प्रेक्षक वर्गाच्या संशोधनामधील पद्धतींचे वर्णन करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
- (i) डायस्पोरा चित्रपटाचे महत्त्व विशद करा.
- (ii) प्रसारमाध्यमे नियंत्रित करणाऱ्या राज्यसंस्थेच्या धोरणांचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [10]
- (i) जनप्रसार माध्यमांची संकल्पना
- (ii) चर्चाविच विश्लेषणावर टीप
- (iii) भारतीय दूरचित्रवाणीमधील मूल तत्ववाद
- (iv) प्रसार माध्यमामधील विचारप्रणालीचे महत्त्व.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	
-------------	--

[5507]-2005

M.A. (II Sem.) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY

Optional Paper

SO-07 : Health and Society

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

1 Explain conflict approach to health.

2 Discuss the consequences of addiction on society.

Q.2. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

1 Elucidate the causes of sickness.

2 Explain National Health Policy of India

Q.3. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

1 Describe the role of NGO in Health Sector.

2 Explain the importance of Health Insurance.

Q.4. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

1 Discuss Socio-Cultural dimensions related to Health.

2 Explain the impact of Globalization on Health Sector.

Q. 5. Write any two short notes on the following within 100 words (10)

1 Interactionist approach to Health.

2 Right to Health

3 Health issues in Rural India.

4 Consumer Protection Act.

P.T.O.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. (10)

अ) आरोग्यविषयी संघर्ष दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

ब) व्यसनाधीनतेच्या समाजावर होणाऱ्या परिणामांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. (10)

अ) आजारपणाची कारणे विशद करा.

ब) भारताचे राष्ट्रीय आरोग्य धोरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. (10)

अ) आरोग्य क्षेत्रातील स्वयं सेवी संस्थांच्या भूमिकेचे वर्णन करा.

ब) आरोग्य विम्याचे महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. (10)

अ) आरोग्याशी निगडित सामाजिक व सांस्कृतिक पैलूंवर चर्चा करा.

ब) आरोग्य क्षेत्रावरील जागतिकीकरणाचा प्रभाव स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. (10)

अ) आरोग्याचा अंतरक्रियात्मक दृष्टीकोन

ब) आरोग्य हक्क

क) ग्रामीण भारतातील आरोग्याचे प्रश्न

ड) ग्राहक संरक्षण कायदा

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5507]-2006

M.A. (Part I) (II Semester) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY

SO-08 : Sociology of Labour

(Optional Paper)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

- (1) Explain the concept of migration and elaborate the various factors of migration.
- (2) Discuss the history of labour movement in India and explain the challenges of Trade Union at present situation.

2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

- (1) Evaluate caste, tribe and gender base labour classification in India.
- (2) Explain the effects of neoliberal policy on organized sector worker.

3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

- (1) Elaborate the problems of unorganized sectors labour.
- (2) Explain the concepts of labour and work.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
- (1) Describe the various perspective on unorganized sector.
  - (2) Explain the Fordism and post-Fordism work organization.
5. Write short notes on any *two* of the following within **100** words each : [10]
- (1) Composition of organized labour
  - (2) Human trafficking
  - (3) Globalization and labour
  - (4) Knowledge industry.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
  - (अ) स्थलांतर ही संकल्पना स्पष्ट करा व स्थलांतरावर परिणाम करणारे विविध घटक विशद करा.
  - (ब) भारतातील कामगार चळवळीच्या इतिहासाचे वर्णन करा व कामगारांसमोरील सध्यास्थितीतील आव्हाने स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
  - (अ) भारतातील श्रमिकांचे जात, जमात व लिंगभाव यांच्या आधारे वर्गीकरणाचे परीक्षण करा.
  - (ब) नवउदारमतवादी धोरणांचा संघटीत क्षेत्रातील कामगारांवरील परिणाम स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
  - (अ) असंघटित क्षेत्रातील श्रमिकांच्या समस्या विशद करा.
  - (ब) श्रम व काम या संकल्पना स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]
(अ) अनौपचारिक क्षेत्रावरील विविध दृष्टिकोनांचे वर्णन करा.
(ब) फोर्डवाद व फोर्डोत्तरवादी कार्यसंघटनांवर चर्चा करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा : [10]
(अ) असंघटित क्षेत्रातील श्रमिकांची रचना
(ब) मानवी व्यापार
(क) जागतिकीकरण आणि श्रम
(ड) माहिती उद्योग.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5507]-3001

M.A. (III Semester) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY

(SC-05)

(Application and Research Skills)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

- N.B. :—** (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following in **250** words : [10]
  - (1) Discuss the main issues in formulating research problem.
  - (2) Elaborate on the guidelines of review of literature.
2. Answer any *one* of the following in **250** words : [10]
  - (1) Differentiate structured and unstructured questionnaires.
  - (2) State the types of probability sampling.
3. Answer any *one* of the following in **250** words : [10]
  - (1) Discuss the method and relevance of writing bibliography.
  - (2) State the main steps involved in research designing.
4. Answer any *one* of the following in **250** words : [10]
  - (1) Discuss the content and steps in writing research report.
  - (2) State the relevance of standard deviation in social research.

P.T.O.

5. Write notes on any *two* of the following in **100** words each : [10]

- (1) Relevance of coding
- (2) Cross Tabulation
- (3) Objectives of Report writing
- (4) Interpretation of data.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

- (1) संशोधन विषयाच्या/समस्येच्या सूत्रणातील प्रमुख मुद्द्यांची चर्चा करा.
- (2) संदर्भ साहित्याचा आढावा घेण्यातील मार्गदर्शक तत्वे विशद करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

- (1) संरचित व असंरचित प्रश्नावलींमधील भेद सांगा.
- (2) संभाव्यता नमुना निवडीचे प्रकार स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

- (1) संदर्भ सूचीच्या लिखाणाची पद्धत व महत्त्व यांची चर्चा करा.
- (2) संशोधन आराखडा तयार करण्यातील महत्वाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]

- (1) संशोधन अहवाल लिखाणाचा आशय आणि पायऱ्या यांची चर्चा करा.
- (2) प्रमाणित विचलनाचे सामाजिक संशोधनातील महत्त्व स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा : [10]

- (1) सांकेतिकरणाचे महत्त्व
- (2) छेदक सारिणी
- (3) अहवाल लेखनाची उद्दिष्टे
- (4) तथ्य निर्वचन.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5507]-3002

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY

(Compulsory Paper)

SC-06 : Sociology of Development

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
  - (i) Explain the conceptual evolution of development from economic growth to sustainable development.
  - (ii) Explain the difference between growth and development.
2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
  - (i) Discuss the role of MNCs in the context of neo-liberalism as agents of development.
  - (ii) Explain modernization theory of development.
3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
  - (i) Discuss Mahatma Gandhi's 'Sarvodaya' as an alternative view of development.
  - (ii) Describe Feminist approach to development.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

- (i) Discuss agrarian and food crisis in India.
- (ii) Explain Auturo Escobar's views on development.

5. Write short notes on any *two* of the following within **100** words each : [10]

- (i) Gender and Development (GAD)
- (ii) Schumacher's concept of 'small is beautiful'
- (iii) Samir Amin's views on dependency theory
- (iv) Meaning of development aid.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **250** शब्दात उत्तर लिहा : [10]

- (i) आर्थिक वाढ ते चिरंतन विकास असे विकासाचे संकल्पनात्मक बदल स्पष्ट करा.
- (ii) वाढ आणि विकास यातील फरक स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **250** शब्दात उत्तर लिहा : [10]

- (i) नव-उदारमतवादाच्या संदर्भात विकासातील महत्वाचा घटक म्हणून बहुराष्ट्रीय कंपन्यांच्या भूमिकेवर चर्चा करा.
- (ii) विकासाचा आधुनिकीकरण सिद्धान्त स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दात उत्तर लिहा : [10]
- (i) महात्मा गांधींच्या 'सर्वोदय' ची विकासाचा पर्यायी दृष्टीकोन म्हणून चर्चा करा.
- (ii) विकासाच्या स्त्रीवादी दृष्टीकोनाचे वर्णन करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 250 शब्दात उत्तर लिहा : [10]
- (i) भारतातील शेतीविषयक आणि अन्नधान्यविषयक संकटाची चर्चा करा.
- (ii) अँटरो एस्कोबार यांचे विकासाबाबतचे विचार स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दात थोडक्यात टीपा लिहा : [10]
- (i) लिंगभाव आणि विकास (GAD)
- (ii) शूमाखर यांची 'स्मॉल इज ब्युटीफुल' ही संकल्पना
- (iii) समीर अमीन यांचे परावलंबन सिद्धान्ताविषयीचे विचार
- (iv) विकास निधीचा अर्थ.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5507]-3003

M.A. (Part II) (III Semester) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY (Optional Paper)

(SO-09 : Sociology of Gender)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

- N.B. :—** (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following within **250** words : [10]
  - (1) Examine how gender acts as the structural link between marriage and kinship.
  - (2) Write an essay on gender inequality.
2. Answer any *one* of the following within **250** words : [10]
  - (1) Discuss on women's education in India.
  - (2) Describe women's policy and programmes.
3. Answer any *one* of the following within **250** words : [10]
  - (1) Explain the problems of women workers in unorganized sector.
  - (2) Describe women's movement in India.
4. Answer any *one* of the following within **250** words : [10]
  - (1) Explain emergence of women studies.
  - (2) Discuss the Marxist and Radical bases of feminism.

P.T.O.

5. Write notes on any *two* of the following within 100 words each : [10]

- (1) Portrayal of women in media
- (2) Glass ceiling
- (3) Gender and patriarchy system
- (4) Girls dropout in school.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
  - (1) विवाह आणि नातेसंबंध यामध्ये लिंगभाव कसा संरचनात्मक दुवा ठरतो याचे परीक्षण करा.
  - (2) लिंगभाव विषमतेवर निबंध लिहा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
  - (1) भारतातील स्त्रियांच्या शिक्षणावर चर्चा करा.
  - (2) महिलांची धोरणे आणि कार्यक्रमांचे वर्णन करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
  - (1) असंघटित क्षेत्रातील महिला कामगारांच्या समस्या स्पष्ट करा.
  - (2) भारतातील महिला चळवळ सविस्तर वर्णन करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]

- (1) स्त्री अभ्यासाचा उदय स्पष्ट करा.
- (2) स्त्रीवादाच्या मार्क्सवादी आणि जहालवादी आधारभूत मांडणीवर चर्चा करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दात टिपा लिहा : [10]

- (1) प्रसार माध्यमांमधील स्त्रियांचे चित्रण
- (2) काचेच छत
- (3) लिंगभाव आणि पितृसत्ताक पद्धती
- (4) मुलींची शाळेतील गळती.

munotes.in

Total No. of Questions—4]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5507]-3004

M.A. (Part II) (Third Semester) EXAMINATION, 2018

SOCIOLOGY

(Optional Paper)

(SO-10 : Sociology of Disaster and Disaster Management)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer any *one* of the following questions in **250** words : [10]

(i) Discuss sociological perspective to Disaster management.

(ii) Explain definitions and nature of disaster management.

2. Answer any *one* of the following questions in **250** words : [10]

(i) Explain causes and consequences of natural disasters.

(ii) Elaborate impact of industrial disasters and war disasters.

3. Answer any *one* of the following questions in **250** words each : [10]

(i) What is pre-disaster management ? Discuss the need of disaster management in India.

(ii) Explain India's Disaster Management Act, 2005 in detail.

P.T.O.

4. Answer any *two* of the following questions in **250** words each : [10]
- (i) Explain importance of the role of state in disaster management.
  - (ii) Critically analyse the role of Media during disaster.
5. Write short notes on any *four* of the following in **100** words each : [10]
- (i) Impact of riots
  - (ii) Post-disaster stress management
  - (iii) Post-war relief and rehabilitation programme
  - (iv) Types of insurance.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

(i) आपत्ती व्यवस्थापनाच्या समाजशास्त्रीय दृष्टीकोनावर चर्चा करा.

(ii) आपत्ती व्यवस्थापनाची व्याख्या आणि स्वरूप स्पष्ट करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

(i) नैसर्गिक आपत्तींची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.

(ii) औद्योगिक आपत्ती आणि युद्धजन्य आपत्तीचे परिणाम विशद करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

(i) आपत्तीपूर्व व्यवस्थापन म्हणजे काय ? भारतातील आपत्ती व्यवस्थापनाच्या गरजेची चर्चा करा.

(ii) भारताचा आपत्ती व्यवस्थापनाचा 2005 चा कायदा सविस्तर स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]

- (i) आपत्ती व्यवस्थापनात राज्याच्या भूमिकेचे महत्व स्पष्ट करा.
- (ii) आपत्ती समयीच्या प्रसारमाध्यमांच्या भूमिकेचे चिकित्सक विश्लेषण करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा : [10]

- (i) दंगलीचे परिणाम
- (ii) आपत्ती पश्चात तणाव व्यवस्थापन
- (iii) युद्धपश्चात मदत आणि पुनर्वसन कार्यक्रम
- (vi) विम्याचे प्रकार.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5507]-3005

M.A. (Sem. III) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY

(Optional Paper)

SO-11 : Environment and Society

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
  - (a) Explain Gandhian approach to study environment and society.
  - (b) What is Biotechnology ? Explain its effects on land and environment.
2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
  - (a) Discuss environmental issue in the context of land and radioactive pollution.
  - (b) Describe environmental movements in India.
3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
  - (a) Explain the role of international agencies in creating environment awareness.
  - (b) Discuss any *five* causes of climate change.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
- (a) What is Special Economic Zone (SEZ) ? Discuss its impact on the environment and people.
- (b) Explain the role of the state for the protection of environment.
5. Write short notes on any *two* of the following within **100** words each : [10]
- (a) Depletion of forest
- (b) Genetically modified food
- (c) Global warming
- (d) Air pollution.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

- सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
- (iii) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
- (अ) पर्यावरण आणि विकास यांच्या अध्ययनाचे गांधीवादी दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- (ब) जैवतंत्रज्ञान म्हणजे काय ? जमीन आणि पर्यावरणावरील त्याचे परिणाम स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत लिहा : [10]
- (अ) जमीन आणि किरणोत्सर्जित प्रदूषणाच्या संदर्भात पर्यावरणीय प्रश्नांची चर्चा करा.
- (ब) भारतातील पर्यावरणीय चळवळींचे वर्णन करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
(अ) पर्यावरण जागृती निर्माण करण्यात आंतरराष्ट्रीय संस्थांची भूमिका स्पष्ट करा.
(ब) हवामान बदलांच्या कोणत्याही पाच कारणांची चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दांत लिहा : [10]
(अ) विशेष आर्थिक क्षेत्र म्हणजे काय ? लोकांवर आणि पर्यावरणावर होणाऱ्या त्याच्या परिणामांची चर्चा करा.
(ब) पर्यावरणाच्या संरक्षणासाठी राज्य शासनाची भूमिका स्पष्ट करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टीपा लिहा : [10]
(अ) जंगलाचा न्हास
(ब) जनुकीय पद्धतीने विकसित केलेले अन्न
(क) जागतिक तापमान वाढ
(ड) वायु प्रदूषण.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5507]-3006

M.A. (III Semester) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY (Optional)

SO-12 : Urban Sociology

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

(1) Explain basic concepts in urban sociology-urban, urbanism and urbanisation.

(2) Examine David Harvey's contribution to urban sociology.

2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

(1) Discuss causes of rising regional migration in the context of globalization.

(2) Examine issues related to urban inequalities.

3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

(1) Discuss urban environmental problems with reference to transport and water.

(2) Evaluate major tenets of Wirth's theory.

4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]

(1) Discuss development of urban sociology in India.

(2) Explain Castells' theory of urban sociology.

P.T.O.

5. Write short notes on any *two* of the following within **100** words each : [20]

- (1) Role of the urban social movements
- (2) Satellite cities
- (3) State and urban governance
- (4) Leisure time activities of city dwellers.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [10]
  - (1) नगर, नगरवाद आणि नागरीकरण या नागरी समाजशास्त्राच्या मुलभूत संकल्पना स्पष्ट करा.
  - (2) नागरी समाजशास्त्राला डेव्हिड हार्वे यांच्या योगदानाचे परिक्षण करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [10]
  - (1) जागतिकीकरणाच्या संदर्भात वाढत्या प्रादेशिक स्थलांतराच्या कारणांची चर्चा करा.
  - (2) नागरी विषमतेसंबंधी प्रश्नांचे परिक्षण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [10]
  - (1) वाहतूक आणि पाणी यांच्या संदर्भात शहरी पर्यावरणाच्या समस्यांची चर्चा करा.
  - (2) वर्थ यांच्या सिद्धांताच्या प्रमुख तत्वांचे परिक्षण करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर प्रत्येकी **250** शब्दांत लिहा : [10]
  - (1) भारतातील नागरी समाजशास्त्राच्या विकासाची चर्चा करा.
  - (2) नागरी समाजशास्त्राचा कॅस्टल्सचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर 100 शब्दांत टिपा लिहा :

[10]

- (1) नागरी सामाजिक चळवळींची भूमिका
- (2) उपग्रह शहरे
- (3) राज्य आणि शहरी कारभार
- (4) शहरात वास्तव्य करणाऱ्यांच्या फुरसतीच्या काळातील कृती.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5507]-4001

M.A. (IV Semester) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY

(Compulsory Paper : SC-07)

(Sociology of Globalization)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All* questions are compulsory.

(ii) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words :[10]

(1) Define Globalization. State the historical phases of Globalization.

(2) Explain the Neo-Liberal theory of Globalization.

2. Answer any *one* of the following questions within **250** words :[10]

(1) Discuss the impact of privatization on Indian society.

(2) Elaborate on issues of global governance.

3. Answer any *one* of the following questions within **250** words :[10]

(1) Discuss the role of civil society in Globalization.

(2) Elucidate on migration as an important factor defining today's global world.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions within **250** words :[10]
- (1) Discuss the role of technology and media in globalization.
  - (2) Explain the emerging inequalities is a challenge posed by globalization.
5. Write any *two* short notes on the following within **100** words each : [10]
- (1) Cultural hybridization
  - (2) Bretton Woods system
  - (3) Digital Divide
  - (4) World is flat.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
  - (अ) जागतिकीकरणाची व्याख्या करा. जागतिकीकरणाच्या ऐतिहासिक अवस्था सांगा.
  - (ब) जागतिकीकरणाचा नवउदारमतवादी सिद्धांत स्पष्ट करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
  - (अ) भारतीय समाजावर खाजगीकरणाच्या झालेल्या परिणामांची चर्चा करा.
  - (ब) जागतिक शासनाच्या संदर्भातील मुद्दे विशद करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]
  - (अ) जागतिकीकरणातील नागरी समाजाच्या भूमिके बदलची चर्चा करा.
  - (ब) आजच्या वैश्विक जगाची ओळख ठळकपणे स्थलांतराशी जोडलेली आहे. हे विशद करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]

- (अ) जागतिकीकरणातील तंत्रज्ञान आणि प्रसार माध्यमे यांच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- (ब) नव्याने निर्माण होणाऱ्या विषमता हे जागतिकीकरणाने निर्माण केलेले आव्हान आहे. स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : [20]

- (इ) सांस्कृतिक संकरीकरण
- (ब) ब्रेटन वुड व्यवस्था
- (क) संगणकीय विषमता (डीजिटल डिवाइड)
- (ड) सपाट जग.

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	
-------------	--

[5507]-4002

M.A. (Part-II) (IV Sem.) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY

(SC-08 : Contemporary Social Theory) (Compulsory Paper)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

- N.B. :—** (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Answer any one of the following in 250 words. 10

- a) Examine the critique of positivism in sociological theory.
- b) Discuss the contribution of Gramsci to contemporary social theory.

Q.2) Answer any one of the following in 250 words. 10

- a) Explain Derrida's concept of deconstruction.
- b) Discuss the contribution of Frankfurt school to Neo-Marxism.

Q.3) Answer any one of the following in 250 words. 10

- a) State major tenets of post-modernism.
- b) Elaborate Althusser's views on ideological state apparatus.

Q.4) Answer any one of the following in 250 words. 10

- a) Explain Bourdieu's concept of habitus and its sociological significance.
- b) Discuss Giddens's views on integration of social theory.

Q.5) Write short notes on any two in 100 words each. 10

- a) Logic of late capitalism (Jameson)
- b) Cultural capital (Bourdieu)
- c) Foucault's concept of discipline
- d) Consumer society (Baudrillard)

P.T.O.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. (10)

अ) समाजशास्त्रीय सिद्धांतातील प्रत्यक्षवादाच्या टीकेचे परीक्षण करा.

ब) समकालीन सामाजिक सिद्धांताला ग्रामशी यांच्या योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. (10)

अ) देरिडा यांची विरचना ही संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) नव-मार्क्सवादाला फ्रॅंकफुर्ट स्कूलच्या योगदानाची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. (10)

अ) उत्तर-आधुनिकतावादाची प्रमुख तत्वे स्पष्ट करा.

ब) अल्थुसर यांचे विचारसरणीबद्ध राज्य यंत्रणेवरील विचार विशद करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. (10)

अ) बुर्द्यू यांची हॅबीटस ही संकल्पना स्पष्ट करा आणि त्याचे समाजशास्त्रीय महत्व सांगा.

ब) सामाजिक सिद्धांतांच्या एकरूपीकरणावरील गिडन्स यांच्या विचारांची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. (10)

अ) प्रगत भांडवलवादाचे तर्कशास्त्र (जेम्सन्)

ब) सांस्कृतिक भांडवल (बुर्द्यू)

क) फुको यांची शिस्तीची संकल्पना

ड) उपभोक्ता समाज (बोद्रीलार्द)

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	
-------------	--

[5507]-4003

M.A. (IV Sem.) EXAMINATION, 2019
SOCIOLOGY
(Optional Paper)
(SO-13 : Sociology of Social Work)
(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) All questions are compulsory.
(ii) Figures to the right indicate full marks.

Q.1. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

1. Explain the History and relevance of Social Work in India.
2. Discuss the importance of rehabilitation in Social Work.

Q.2. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

1. Explain the concepts of Social Welfare and Development.
2. Discuss any two approaches of Social Work.

Q.3. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

1. Discuss the concept of Empowerment in Social Work.
2. Explain the differences between the methods and applications.

Q.4. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

1. Elucidate relation between Community Health and Social Work.
2. Discuss the fields of Social Work for People with special needs.

Q. 5. Write any two short notes on the following within 100 words (10)

- 1 Social Security and Social Work.
- 2 Social Work and Senior Citizens.
- 3 Social Exclusions.
- 4 Report Writing.

P.T.O.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा.

(10)

अ) भारतातील समाज कार्याचा इतिहास आणि त्याचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) समाज कार्यातील पुनर्वसनाचे महत्व यावर चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा.

(10)

अ) समाज कल्याण आणि विकास या संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) समाज कार्याच्या कोणत्याही दोन दृष्टीकोनांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा.

(10)

अ) समाज कार्यातील सक्षमीकरण या संकल्पनेची चर्चा करा.

ब) पद्धती आणि उपयोजन यांच्या मधील फरक स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा.

(10)

अ) समुदाय आरोग्य आणि समाजकार्य यांच्या मधील संबंध विशद करा.

ब) विशेष गरजा असलेल्या लोकांबरोबरील समाज कार्य क्षेत्राची चर्चा करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा.

(10)

अ) सामाजिक सुरक्षितता आणि समाज कार्य

ब) समाज कार्य आणि ज्येष्ठ नागरिक

क) सामाजिक वर्जितता

ड) अहवाल लेखन

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—2

Seat No.	
-------------	--

[5507]-4004

M.A. (Sem. IV) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY

(Optional Paper)

SO-14 : Human Rights and Social Justice

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

Q.1. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

1. Explain how democracy and human rights are interconnected with each other.
2. Define and discuss the types of social justice.

Q.2. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

1. Examine how the constitution of India safeguards women's rights in India.
2. Explain the challenges faced in the implementation of rights for minorities.

Q.3. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

1. Explain the challenges faced by social movements in the implementation of human rights.
2. Examine how the constitution of India safeguards rights for the marginalized sections of society.

Q.4. Answer any one of the following questions within 250 words (10)

1. Write an essay on the relevance of Social justice in globalised society.
2. Write an essay on globalization and Human Rights.

P.T.O.

Q. 5. Write any two short notes on the following within 100 words

(10)

1. Universal Declaration of Human Rights.

2 . Environmental Rights in India.

3. Right to Education

4 . Relevance of Human Rights in India.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. (10)

अ) लोकशाही आणि मानवी हक्क एकमेकांशी कसे जोडलेले आहेत हे स्पष्ट करा.

ब) सामाजिक न्यायाची व्याख्या सांगा आणि त्यांच्या प्रकारांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. (10)

अ) भारताची राज्यघटना भारतातील स्त्रियांच्या अधिकारांचे संरक्षण कसे करते याचे परीक्षण करा.

ब) अल्पसंख्याकांच्या हक्कांच्या अंमलबजावणीमध्ये येणारी आव्हाने स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. (10)

अ) मानवी हक्कांच्या अंमलबजावणीमध्ये सामाजिक चळवळीसमोर येणारी आव्हाने स्पष्ट करा.

ब) समाजातील दुर्लक्षित घटकांचे भारताचे संविधान कसे रक्षण करते याचे परीक्षण करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा. (10)

अ) जागतिक समाजामध्ये सामाजिक न्यायाच्या महत्वावर निबंध लिहा.

ब) जागतिकीकरण व मानवाधिकार यावर निबंध लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. (10)

अ) मानवाधिकाराचा सार्वत्रिक जाहीरनामा

ब) भारतातील पर्यावरणीय अधिकार

क) शिक्षणाचा हक्क

ड) भारतातील मानवाधिकारांचे महत्व

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5507]-4005

M.A. (IV Semester) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY

Optional Paper SO 16

(Ethnicity in India)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
  - (1) Elaborate on the structural functionalist perspective on ethnicity.
  - (2) Discuss the relation between gender and ethnicity.
2. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
  - (1) Explain in brief how sub-national movements challenged national unity in India with special reference to Bodoland.
  - (2) Examine the concept of pluralism.
3. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
  - (1) Evaluate the crisis of secularism in India.
  - (2) Discuss the characteristics of Nation.
4. Answer any *one* of the following questions within **250** words : [10]
  - (1) Critically examine the representation of ethnic groups in Hindi cinema.
  - (2) Explain the critical issues in the emergence of nationalism in West.

P.T.O.

5. Write any *two* short notes on the following within **100** words each : [10]

- (1) Meaning of ethnicity
- (2) Concept of multiculturalism
- (3) Caste and ethnicity
- (4) Language problem in India.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **250** शब्दांत उत्तर लिहा : [10]
  - (1) वांशिकतेवरील संरचनात्मक कार्यवादी दृष्टीकोन विशद करा.
  - (2) लिंगभाव आणि वांशिकतेमधील संबंधावर चर्चा करा.
2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे **250** शब्दांत उत्तर लिहा : [10]
  - (1) बोडोलँडच्या विशेष संदर्भात भारतातील राष्ट्रीय ऐक्याला उपराष्ट्रीय चळवळी कसे आव्हान देतात हे थोडक्यात स्पष्ट करा.
  - (2) बहुविविधतेच्या संकल्पनेचे परीक्षण करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत उत्तर लिहा : [10]
  - (1) भारतातील धर्मनिरपेक्षतावादावरील अरिष्टाचे मूल्यमापन करा.
  - (2) राष्ट्राच्या वैशिष्ट्यांवर चर्चा करा.
4. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दांत उत्तर लिहा : [10]
  - (1) हिंदी चित्रपटांमधील वांशिक गटाच्या सादरीकरणाचे चिकित्सात्मक परीक्षण करा.
  - (2) पाश्चिमात्य देशातील राष्ट्रवादाच्या उपयामधील महत्त्वाचे मुद्दे स्पष्ट करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोन टिपा प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा :

[10]

- (1) वांशिकतेचे अर्थ
- (2) बहुसांस्कृतिकतावादाची संकल्पना
- (3) जात आणि वांशिकता
- (4) भारतातील भाषेची समस्या.

munotes.in

Total No. of Questions—5]

[Total No. of Printed Pages—3

Seat No.	
-------------	--

[5507]-4006

M.A. (Part II) (IV Semester) EXAMINATION, 2019

SOCIOLOGY

(Optional Paper)

(SO-16 : Sociology of Crime)

(2013 PATTERN)

Time : Three Hours

Maximum Marks : 50

N.B. :— (i) *All questions are compulsory.*

(ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Answer any *one* of the following questions within **250** words :[10]

(1) Explain Lombroso's organic deficiency theory.

(2) Describe modern conception of crime.

2. Answer any *one* of the following questions within **250** words :[10]

(1) Discuss the causes of cyber crimes.

(2) Explain the causes of domestic violence in India.

3. Answer any *one* of the following questions within **250** words :[10]

(1) Discuss the meaning and features of white collar crime.

(2) Explain types of punishment.

P.T.O.

4. Answer any *one* of the following questions within **250** words :[10]

- (1) Elucidate the causes of terrorism in India.
- (2) Describe characteristics of crime.

5. Write notes on any *two* within **100** words each : [10]

- (1) Female Foeticide
- (2) Open Prison
- (3) Probation
- (4) Tihar Model.

(मराठी रूपांतर)

वेळ : तीन तास

एकूण गुण : 50

सूचना :— (i) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

(ii) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

- (1) लोम्ब्रोसोचे जैविक कमतरता सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (2) गुन्हाच्या आधुनिक संकल्पनीकरणाचे वर्णन करा.

2. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

- (1) संगणकिय गुन्हांच्या कारणांची चर्चा करा.
- (2) भारतातील कौटुंबिक हिंसाचाराची कारणे स्पष्ट करा.

3. खालीलपैकी कोणत्याही **एका** प्रश्नाचे उत्तर **250** शब्दात लिहा : [10]

- (1) पांढरपेशीय गुन्हाचे अर्थ आणि वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- (2) शिक्षेचे प्रकार स्पष्ट करा.

4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 250 शब्दात लिहा : [10]

- (1) भारतातील दहशतवादाची कारणे विशद करा.
- (2) गुन्द्यांच्या वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.

5. खालीलपैकी कोणत्याही दोनांवर प्रत्येकी 100 शब्दांत टिपा लिहा : [10]

- (1) स्त्री भ्रूणहत्या
- (2) खुले कारागृह
- (3) परिवीक्षा
- (4) तिहार प्रारूप.

munotes.in